

uden stærk Dabel, men som en Præst hverken kan eller bør gjøre uden Dabel. — Men der er ogsaa andre Betragtninger, som gjøre sig gjældende her. At føre Vaaben er ikke Synd; det er, naar det skeer i Fædrelandets Tjeneste, Pligt. Men at føre Vaaben er Noget, der ikke er ganske foreneligt med den Sindsstemning, som vi forlange skal være tilstede hos Præsten, og som skal være der ikke blot paa samme Maade som hos Andre, men som hos Præsten, forsaavidt han kan — vi ere jo ikke Alle fuldkomne —, skal uddannes til en stærk og fast Grundvoib. for hans Livs Optræden. Han skal være en Fredens Mand ikke blot i den almindelige Betydning af Ordet, at han ikke skal føre Vaaben, men ogsaa i den Forstand, at han skal være en Mand, hos hvem Lidenstaben ikke hersker. Men Krigens Gjerning er i høieste Grad en Lidenstabens Gjerning; thi Ingen er en god Kriger, og allerminst en god menig Kriger, naar han ikke i den allerhøieste Grad kan lade sig henrive af Lidenstaben. Derfor skulle vi holde Præsterne frie for Krigerens Gjerning. Naar vi gjøre dette, saa tilfredsstille vi derved en Følelse, der er saa dyb hos Folket — naar vi tage den hele store Masse og ikke de Enkelte, der have sounget sig op til at raisonere —, at vor Almue aldeles ikke vilde forstaae, hvorledes man havde kunnet fastsætte, at ordinerede Mænd skulde gaae i Krig. Hvor stærkt vor Almue, efter en gammel Tradition, der har lovlig Sanction allerede i Christian den Femtes Lov, finder krigeriff Gjerning usforenelig med Præstestanden, derpaa skal jeg anføre et Exempel. I den Tid, da jeg var Minister, blev en Mand, der havde gjort den hæderligste Krigstjeneste, og som i saa Nar fra Menig havde sounget sig op til Premierlieutenant og gif af som Capitain, udnævnt til Præst et Sted i Sylland; han besørgebe ogsaa denne Tjeneste fortræffeligt, men da han kom til sin Menighed, saa veed jeg, at der blev sagt: „Ja, vel have vi ikke været ganske, som vi burde være, mod vor forrige Præst, men vi finde det dog haarbt, at Kongen derfor giver os en Capitain til Præst.“ Saa lidet begreb Almuen, at man kunde være Officeer og Præst. — Men det er ikke blot det, at Præsterne ikke selv skulle rives hen af Lidenstaben, som gjør,

at Præsten ikke skal gaae i Krig; men man skal staae den præstelige Stand for, hvad den ikke vilde kunne undgaae at komme i Berøring med, naar Præsterne skulde være menige Soldater. Man skal i det Ringeste tillade den, der allerede er Præst, og som har modtaget Ordination, at unddrage sig det, som man, naar man er menig Soldat, ikke har Ret til at unddrage sig; thi, er man menig Soldat, maa man leve i Telt med de Andre, og den uundgaaelige Naahed, der maa fremkomme hos en Deel i Krigen, kan ingen Menig fuldstændigt unddrage sig fra, og altsaa vilde heller ikke den Præst, der som Menig blev udstreven til at gjøre Tjeneste, kunne det. Han vilde ikke blot ikke kunne unddrage sig derafra, men han vilde, fordi han var Præst, i høiere Grad være udsat for, at denne Naahed berørte ham. Enhver, der ikke vil lade sig ngie med Ord, men som vil gjøre sig det klart, hvad der vilde see, vil see, at, naar Præsten kom imellem kaade Kammerater — og kaade Kammerater findes der i enhver Arme, ja, jeg vil sige, at der tildeels bør være det —, saa vilde man just sige: „Præsten er med; han skal mærke, hvorledes vi leve; han skal høre paa det og gjøre det med.“ Det vilde næsten være umuligt for en Præst at undgaae de allerslemmeste, ja, jeg kunde næsten sige, i visse Tilfælde de allermeest nedværdigende Scener, naar han skulde indtræde som Menig. Derfor skulle vi ikke udsætte ham derfor. Der er de stærkeste indre Grunde i Forholdet selv, og der er de stærkeste Grunde i Hensynet til, hvad Folk i Almindelighed troe og mene, der bør afholde derafra. Og der ligger endnu en Grund til deri, at vi, hvis vi bestemte, at ordinerede Præster enten i Folketirken eller i andre anerkjendte Samfund skulde gaae i Krig, vilde staae aldeles ene i Europa paa dette Punkt. Der er jo ikke noget Folk, hvor man har en saadan Indretning, og ikke noget Folk, hvor man vil bestemme sig til at indføre den. Vi kunne saaledes gaae til vore Stammefæller imod Nord. I Norge vilde man finde en saadan Bestemmelse aldeles usforstaaelig og i Sverrig ligesaa. Gaae vi imod Syd, ja, da vilde man ikke blot finde det usforstaaeligt, men man vilde opfatte det og lade os det høre som et Tegn